

OM FÖRVRÄNGNINGAR OCH TID SOM FLYTER

Carolina Sandell, MFA-arbetets skriftliga del,
Bildkonstakademin, Helsingfors, 2011-2016

INNEHÅLL

INTRODUKTION	3
FÖRSTA DELEN: Transformationer	4-8
Process - Inspirerad av en plats	4-5
Dokumentation	6-7
Reflektion	8
ANDRA DELEN: Kollage av tid och rum	9-14
Process	9-10
Dokumentation	11-12
Reflektion	13-14
TREDJE DELEN: Reflektion	15
Att göra konst för "vem som helst"	15
BILAGOR	16-18
Press release Sinne	16
Katalogtext: KuvanKevät	17
Katalogtext: Mäntän kuvataideviikot	18
KÄLLOR OCH LITTERATUR	19
Citerade källor	
Inspiration och forskning	
Webbkällor	
Konstnärens tack	
DVD	20
Transformationer, 2011:	
• <i>Transcendens</i> , animation, tusch på papper	
• <i>Fönstret</i> , animation, krita på papper	
Kollage av tid och rum, 2014-2015:	
• <i>Husanimationer</i> , tusch på papper	
• Utvalda delar från installationens videokanaler	

**BILDKONST-
AKADEMIN**

✘ KONSTUNIVERSITETET

INTRODUKTION

Detta är den skriftliga delen av Carolina Sandells magisterarbete vid Bildkonstakademin i Helsingfors. Texten är tänkt som reflektion och dokumentation av de två föregående delarna, den första separatutställningen **Transformationer** på Galleri Sinne 28.10.-20.11. 2011 och den andra deltagandet i Bildkonstakademin examensutställning Kuvan Kevät 9.5.-1.6. 2014 där verket **Kollage av tid och rum** visades för första gången.

En genomgående röd tråd i dessa arbeten är det vardagliga och familjära kopplat till det flytande och ogripbara i kombination. En annan gemensam nämnare är att skapa konst som förenar och knyter samman i kontrast till allt som delar upp och splittrar människor. Detta är något jag tycker att konstnären och min tidigare lärare på Gerlesborgskolan, Britt Ignell-Karlbrand sätter fingret på i sin bok Skulptörens vedermödor:

*"I Konsten har vi möjlighet
att för korta ögonblick komma i
svindlande kontakt med varandra. I
musik, litteratur, bildkonst, dans
kan vi i bästa fall återkoppla till
den förlorade helheten och se att även
andra människor anar det jag kan ana,
vill nämna det oerhörda som gör
att vi inte längre är ensamma"*
(Ignell 2009, 26)

Jag vill inte skapa konst enbart för andra konstnärer eller konstvetare, utan konst som vem som helst kan få ut något av och känna igen sig i. Berätta något, med eller utan ord.

FÖRSTA DELEN: Transformationer

Process - Att inspireras av en plats

"Allting förändras och förändras ständigt, allt flyter. Det finns inget beständigt förutom förändringen. Floden du just steg upp ur är inte den samma nästa gång du tar steget ut."

*(Utdrag ur pressrelease för utställningen Transformationer,
Galleri Sinne, 2011)*

Under året 2011 befann jag mig i Bergen, Norge, först vårterminen som utbyteselev via KUNO och sedan höstterminen för att göra min praktiska träning som assistent åt konstnären och professor vid Bergens konsthögskola, Eamon O'Kane. I arbetet och samtal tillsammans med O'Kane växte flera av idéerna bakom utställningen fram. Det var inspirerande att arbeta nära en konstnär med sådan bredd i allt från detaljerade teckningar och interaktiva installationer till lekfulla animationer.

Jag hade lätt att relatera mitt eget arbete till O'Kanes verk och uppskattade att se någon arbeta så aktivt inom de områden jag själv länge varit intresserad av utan att begränsa eller välja bort någon del.

*The place of three
bridges II*
Eamon O'Kane
Blyerts på papper,
150 x 300 cm
2008

*The place of three
bridges I*
Eamon O'Kane
Blyerts på papper,
150 x 300 cm
2008

Också Bergen som plats påverkade innehållet i verken till utställningen. Jag har alltid funnit det enklast att utgå från var jag befinner mig såväl geografiskt och kroppsligt som tankemässigt. I bergen var det omöjligt att undgå påverkan av det omväxlande och oftast ganska blöta vädret och den storslagna naturen. Jag samlade under nästan hela vistelsen trasiga paraplyer, ett resultat av de många regnskurarna i kombination med blåst, en överraskande vanlig syn vart man än gick.

Till en början fick paraplyerna vara med i några tidigare experimenterande verk som slutligen utvecklades till installationen **Förvrängningar**, samt teckningsserien **Samlingar**. Paraplyerna blev för mig som någon sorts personligheter. Alla så olika i sin skepnad men ändå ursprungligen samma föremål. Något som varit viktigt som skydd men som snabbt kan förlora sin funktion och bli totalt värdelöst.

Under denna period ville jag även ta ett steg bort från det föreställande men ändå hålla mig till samma tema och stämningar som i tidigare nämnda verk. Jag arbetade parallellt med tuschanimationen **Transcendens** och serien med kollage/tuschteckningar kallad **Transparens**. I båda dessa verk blev materialen viktigare än motivet. Jag testade olika papper och tuschsorter och fascinerades av detaljerna i hur det svarta pigmentet sprider sig i olika mängder vatten och fördelar sig på olika ytor och hur olika pappersfibrer suger in och fördelar tuschet på speciella sätt. Ett för mig tilltalande samspel mellan slump och kontroll.

Projektutställning, Rom 8, Bergen 2011

Projektutställning, Rom 8, Bergen 2011

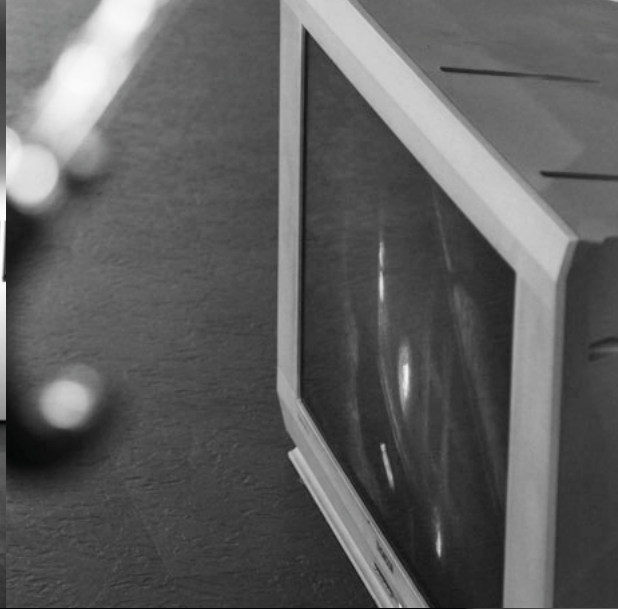
Ateljébild, Kunsthøgskolen, Bergen. 2011

Skisser och test inför utställningen **Transformationer**,
Kunsthøgskolen, Bergen. 2011

s. 7 Övrsiktsbilder, dokumentation av utställningen.
Galleri Sinne, Helsingfors. 2011

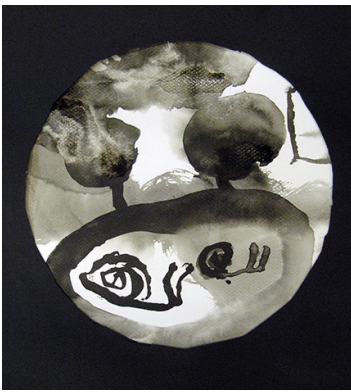
Dokumentation av utställningen.
Galleri Sinne, Helsingfors.
2011

Bild 1: *Samlingar*, tusch på
papper

Bild 2: *Fönstret*, kritanimation
visad i TV-monitor

Bild 3: *Transcendens*,
tuschanimation projicerad
på vägg

Bild 4: *Samlingar* (detalj),
tusch på papper

Tuschkotiv målade av besökande barn från Cygnaeus skola, Helsingfors

Nederst, besökande barn framför tuschanimationen *Transcendens*

Reflektion

Mina erfarenheter från utställningen på Galleri Sinne är enbart positiva. Eftersom detta var min första egentliga separatutställning på ett etablerat galleri så visste jag inte helt vad jag hade att förvänta mig. Det mesta fungerade smidigt i allt från uppbyggnad till kontakt med besökare och jag uppskattade galleriets pedagogiska arbete mycket med besök av skolklasser. Bland annat fick barnen i uppgift att måla runda tuschkotiv inspirerade av animationen *Transcendens*. Under utställningen ordnade jag själv också ett besök från äldreboendet Leschehemmet där jag tidigare arbetat. Vi såg på verken gemensamt och samtalande om dem. Det var speciellt intressant att höra vilka associationer animationen väckte hos betraktarna. Flera av dem försökte att hitta olika motiv i det flytande tuschet.

Boende från Leschehemmet, Helsingfors, på besök i utställningen

ANDRA DELEN: Kollage av tid och rum

Process - Att börja om från ruta ett

Arbetet med *Kollage av tid och rum* började i ett tidigare projekt där fokus låg på vad ett hem är. Flera personer i min närhet flyttade till nya platser, vissa frivilligt men andra av tvång på grund av personliga omständigheter. Själv har jag också vistats på ett antal olika platser längre eller kortare perioder. Platser som jag försökt lära känna och som kopplas till viktiga skeden i livet. För mig är det lättare att knyta händelser och relationer till plats än tid. Jag började med att samla in texter från personer jag känner och skriva själv om att byta stad eller land. Samtidigt började jag på en serie animationer där fem av husen jag bott i tecknas fram i tusch, dessa har nu integrerats i det senare verket. Animationerna projiceras på bordet och en av de färdiga tuschteckningarna, mitt första barndomshem, finns upphängd på ena väggen. Ofta börjar mina olika projekt utifrån tidigare verk eller i vardagssituationer.

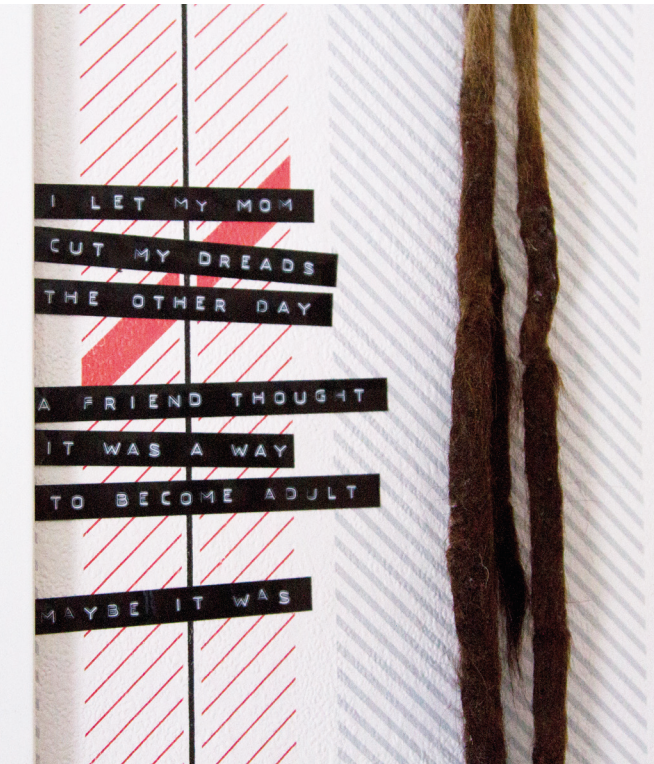
Det slutliga formatet blev ett litet rum med integrerat ljud och tre synkroniserade videokanaler. Rummet ser vid en första anblick ganska vanligt ut, ett tillfälligt hem för en studerande. Man tar de möbler man får tag på och tar med sig sina personliga små föremål för att känna sig hemma. Innanför dörren till höger, en liten soffa med ett runt bord framför. På väggen rakt fram en klocka och en teckning, två hyllor med böcker och föremål. I ena hörnet ett litet bord med en TV på. På golvet en blårandig trasmatta och en pall och på de andra väggarna olika tavlor, foton och kort.

Den ena videokanalen är TV-skärmens bild, de två andra är projektioner, en på väggen, täckande teckningen och klockan, den andra från en gömd projektor i lampskärmen över bordet.

Samtidigt som jag i installationen vävde ihop olika platser ville jag på ett greppbart sätt illustrera känslan av tid, olika tempon, händelser bakåt, framåt och nuet. I den 16 minuter långa loopen finns fyra olika faser med olika känsla för att skapa en rytm. Faserna baserade jag på årstiderna. En inspirationskälla i detta arbete har varit Tove Janssons böcker där jag fastnat för hennes briljanta sätt att visa sina karaktärers känslor genom olika väder eller landskap. Föremål och bilder i rummet dyker även upp på olika platser, som kängorna högst upp på ena hyllan som finns med i en animation som visas på TV-skärmen.

Mycket i installationen handlar även om förändring. De upphängda dreadlocks på en krok innanför dörren är ett bra exempel på detta. Intill dem finns ett citat utskrivet om att bli vuxen. I håret finns tiden lagrad, något som växer och finns med, men som snabbt kan klippas av och lämnas bakom. I videomaterialet finns scenen med när min mamma klipper av håret, något som nästan kan liknas vid en ritual.

Reflektion

Under arbetet med Kollage av tid och rum var jag tidvis enormt självkritisk och ifrågasatte hela projektet, både i hur jag utförde det och de bakomliggande idéerna. Jag hade året innan haft ett längre uppehåll i studierna och hade svårt att hitta tillbaks till inspirationen och rätt motivation. Det var därför överraskande och enormt bekräftande att möta den positiva responsen. Bland annat uppmärksammades det på ett positivt sätt i en artikel på den webbaserade kulturtidningen Mustekala:

"[...] Kuva/Tilan yläkertaa jäsentävät tila-aikataiteet, jotka edustavat tämän vuoden lopputöiden parhaimmistoa. Koko näyttelyn vaikuttavimmaksi teokseksi nousee Carolina Sandellin (s. 1985) väkevä installaatio Ajan ja paikan kollaasi. Juuttiverhon takaa löytyvä pieni huone supistuu ja laajenee kuvien, äänien ja resonoinnin voimasta. Tila tuntuu olevan tiivistynyt palanen nuoren ihmisen elämää, jossa ahdistunut sydämen syke nousee korviin asti ja pieni mutta suuri kasvuriitti - rastojen leikkaaminen - saa symbolista arvoa ja asettuu edustamaan astumista vakavaan aikuisuuteen. Tila tuntuu pakokauhuiselta ja samalla turvalliselta kuin itse tehty kohtu. Mutta tämä on jonkun toisen kohtu, ja ukkosen räsyttäessä sähköt poikki on selvää, että olemme tunkeilijoita [...]"

(Korte 2014)

Översättning till svenska av Jennica Haga

"[...] utställningens övre våning är strukturerad kring tids- och rumsbaserade konstverk, som representerar toppskiktet av årets slutarbeten. Carolina Sandells (f. 1985) starka installation Kollage av tid och rum framträder som hela utställningens mest imponerande arbete. Bakom en säckvävsgardin hittar man ett litet rum som krymper och expanderar med hjälp av kraften från bilder, ljud och resonans. Utrymmet verkar vara en synopsis av en bit ur en ung människas liv, där de ångestfyllda hjärtslagen stiger ända till öronen och en liten men stor uppväxtrit - att klippa bort rastflätor - får ett symboliskt värde och representerar steget in i en seriös vuxenhet. Utrymmet känns panikartat och samtidigt tryggt som en självgjord livmoder. Men detta är någon annans livmoder och då åskknallen släcker strömmen blir det tydligt att vi är inkräktare[...]"

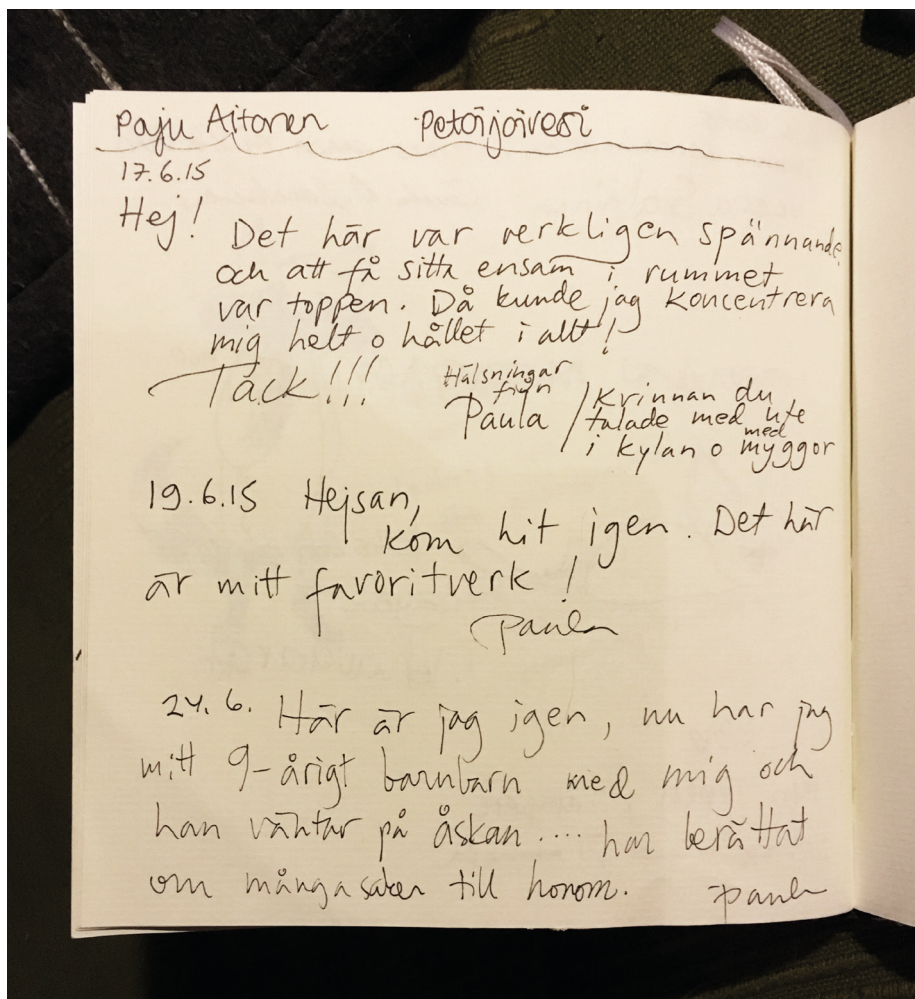
Jag fick sedan möjlighet att vidareutveckla installationen ännu mer då jag blev inbjuden att visa den på nytt under den årligt återkommande sommarutställningen Mäntän Kuvataideviikot 2015, året efter Kuvan Kevät. Till utställningen i Mänttä passade jag på att finjustera de tekniska lösningarna och även modifiera innehållet något då det fanns utrymme för för detta.

I skrivande stund arbetar jag med en tredje visning av verket. Denna gång på Kiasma då de under utställningen i Mänttä valde att köpa in installationen till sina samlingar.

Det blev för mig uppenbart hur viktigt det är att hålla isär de olika faserna i processen mot det färdiga verket. Inte avbryta skapandet för att bedöma. Låta idéerna löpa relativt fritt till en början, för att sedan genomföra - relativt fritt från värderingar och slutligen reflektera och utvärdera.

Som del i installationen finns också en gästbok där besökarna kan skriva ner antingen bara sitt namn eller så en liten hälsning eller kommentar till verket. Det kändes bra för mig att ge betraktaren en möjlighet till direkt respons. Det blev en viktig del av installationen som jag tycker förstärkte draget av intimitet och närhet genom att öppna en kanal för besökarna att enkelt kunna ge något tillbaks. Rummet är tänkt som en plats var man kan sitta ner och reflektera.

Jag tycker även att rummet i sig fungerade bra som en del i en gruppställning, både under Kuvan Kevät och Mäntän Kuvataideviikot. Det avskärmar sig från de omgivande verken och bildar en egen liten värld utan blandas med det som finns runt omkring.

En sida ur gästboken, placerad i installationen under Mäntän Kuvataideviikot, 2015

TREDJE DELEN: Reflektion

Att göra konst för "vem som helst"

Något jag ofta återkommer till i mitt konstnärskap är frågan om tillgänglighet. Att göra konst som inbjuder betraktaren och inte försöker vara mer än vad den faktiskt är. Jag strävar efter uttryckssätt och idéer som är lätta att sätta sig in i, men utan att släta över och göra det ytligt.

Jag tror att om jag gör min konst personlig för mig så upplevs den som personlig för betraktaren. Meningen är inte först och främst den mening jag lägger in utan den mening som skapas i mötet med betraktaren. Något som är omöjligt att styra över. Som Jeremiah Day uttrycker det i sin essä *Digging* i boken *Art as a thinking process* så är ett konstverks mening något tomt och forcerat som bara läggs på:

*"Put it in an other way,
the temptation to establish a legitimating
discourse can only lead to failure, first because
the main evaluating criteria for artworks
is still wordless apprehension, and second
because the discourse of meaning around
the visual arts is always prone to becoming
nothing more than an elaborated sales pitch."
(Day 2013, 63)*

Jag försöker alltid hitta ett så opretentiöst uttryck som möjligt. Poesin i det vardagliga är det mest tilltalande för mig och det jag upplever som enklast att skapa konst utifrån. För min del är det inte viktigt att berätta en absolut sanning eller lägga en åsikt på betraktaren utan lämna öppna symboler som kan förvandlas till något annat utanför min kontroll. Den lilla pandan i plast på hyllan i **Kollage av tid och rum** är för mig ett minne av den vän jag fick den av och en symbol för trygghet, men för en besökare jag samtalande med som bott i Kina stod den för helt andra saker som hon förknippade med sin egen bakgrund.

I likhet med detta var det en större upplevelse för mig att se barnens tolkningar och höra vad åldringarna från Leschehemmet såg i min tuschanimation **Transcendens** än vad jag personligen ville berätta med den.

Meningarna skapas i möten och upplevelsen finns i betraktaren.

BILAGOR:

Press release - Galleri Sinne, 2011

Carolina Sandell

TRANSFORMATIONER

Galleri Sinne 28.10-20.11

Allting förändras och förändras ständigt, allt flyter. Det finns inget beständigt förutom förändringen. Floden du just steg upp ur är inte den samma nästa gång du tar steget ut.

I sin utställning kombinerar Carolina Sandell animation, installation och arbeten på papper. Allt går i svartvitt och det flytande är ett övergripande tema. Utställningen har också fokus på förvandling, deformation och rörelse. I installationen följer vi steg för steg hur tio sönderblåsta paraplyer tillsammans bildar en rörelse, hur de förvrids och förlorar sin form och förvandlas till något som kan liknas vid en fladdrande varelse i flykt. På detta sätt kan installationen betraktas som en animation. Den projicerade animationen å andra sidan visas som en installation. I animationen flyter tusch ut på ett vått papper och bildar abstrakta mönster, från vitt till svart och svart till vitt i en ständigt pågående loop. De abstrakta mönstren som bildas återkommer i lavingarna i teckningarna som i sin tur föreställer trasiga paraplyer. Allt flyter in i något annat och alla verk är delar i samma process. Mycket av inspirationen till utställningen är hämtad från iakttagelser i Bergen, Norge.

Carolina Sandell (f. 1985 i Jönköping, Sverige) studerar på Bildkonstakademin i Helsingfors sedan 2008 med inriktning på tids- och rumsspecifik konst. För närvarande är Sandell verksam i Bergen där hon jobbar med ett animationsprojekt tillsammans med en irländsk konstnär (Eamon O'Kane). Sandell har även haft en utbytesperiod på Kunsthøgskolen i Bergen. Hon har tidigare studerat på Gerlesborgsskolans förberedande konstutbildning utanför Uddevalla i Sverige.

(Sandell, 2011)

Följer mönstret
i tapeten med blicken,
förbi en gulnad fläck,
fastnar i en skarv.
Blundar ett ögonblick,
tre timmar har passerat.
Lyssnar på ljud som nästan hörs,
Ett lågmält tickande
som ökar i styrka.
Överröstar tankar,
saktar ner.
Synkroniseras med hjärtslag
som ekar i öronen.
Flytande tid,
lager av tid
mätt i dammets djup.
Vid snabba rörelser
går tiden långsammare.
Borde det inte vara det motsatta?
Vid kalla temperaturer
fryser vatten till is.
Hur luktar tid,
kväljande
som surnad mjölk,
eller behagligt
som gamla böcker?
Fortsätter stirra in i väggen,
genom väggen,
en evighet
som varar en minut.

(Sandell, 2014)

Katalogtext: Mäntän kuvataideviikot, 2015

During her life, Carolina Sandell has resided in several different places: In Bankeryd and Gerlesborg, Sweden; Bergen, Norway; Amsterdam, The Netherlands and Helsinki, Finland. Her installation is a time and place -machine of sorts, taking the guests simultaneously to all the places she has lived in. The installation is full of subtle hints about these locations while revealing of the different stages of the artist's life. Drawings, artefacts and animations are used as narrative tools.

(Kalle Hamm & Dzamil Kamanger, 2015)

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Citerade källor

Day, Jeremiah. "Digging." *Art as a thinking process*.
Ed. Mara Ambrožič & Angela Vettese. Università Iuav di Venezia, 2013.

Ignell Karlbrand, Britt. *Skulptörens vedermödor*. 2009

Bildkällor

Alla bilder är konstnärens egna utom följande:

s.3 O'Kane, Eamon. *Case histories*.
ArtSway & Rugby Art Gallery and museum. 2009. s. 11

s.9 Galleri Sinne. 2011

Bildredigering: Carolina Sandell

Inspiration och forskning

Bachelard, Gaston. *Vattnet och drömmarna*. 1942.
Övers. Marianne Lindström. Skarabé.

Deleuze, Gilles. *Cinema 2 - The time-image*. 1985.
Övers. Hugh Tomlinson & Robert Galeta. 2005.

Jansson, Tove. *Pappan och havet*. 1965.
Sommarboken. 1976

O'Kane, Eamon. *Case histories*.
ArtSway & Rugby Art Gallery and museum. 2009

Svenungsson, Jan. *An artist's textbook*.
Finnish Academy of fine Arts. 2007.

Webbkällor

Korte, Paula. *Mustekala*, 2014.
Kuvan Kevät 2014 - Kuvataideakatemia lopputyönäyttely.
<http://www.mustekala.info/node/37156>
(besökt 5.4.2016)

Konstnärens tack

Sabina Westerholm, Maria Duncker, Elina Merenmies, Janne Sivonen,
Magnus & Ros-Marie Sandell, Ulrika Ferm, Corinna Helenelund,
Markus Åström, Henna Hyvärinen, Juha-Pekka Airo, Lotta Forsbäck

DVD

Transformationer, 2011:

- Transcendens, animation, tusch på papper
- Fönstret, animation, krita på papper

Kollage av tid och rum, 2014-2015:

- Husanimationer, tuschanimation på papper
- Utvalda delar från installationens videokanaler